

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

08 august 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion,

 judecând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursurile ordinare declarate de către avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului Robu Alexandru și de către directorul adjunct al Serviciului Fiscal de Stat, Gheorghe Radu, împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 28 decembrie 2020 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2021, în cauza penală în privința lui,

Robu Alexandru XXXXX, născut la XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 11.12.2019 – 28.12.2020;

Instanța de apel: 23.08.2021 – 08.11.2021;

Instanța de recurs: 16.03.2022 – 08.08.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 28 decembrie 2020, Robu Alexandru a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 244¹ alin. (2) Cod penal, cu liberarea de pedeapsă penală în legătură cu expirarea termenului de prescripție.

S-a admis parțial acțiunea civilă și s-a dispus încasarea din contul inculpatului Robu Alexandru în contul statului suma de 1 379 627,79 (un milion trei sute șaptezeci și nouă mii șase sute douăzeci și șapte, 79) lei.

În scopul asigurării executării acțiunii civile, s-a menținut aplicarea sechestrului asupra mijlocului de transport de marca „Volvo XC 90”, cu numărul de înmatriculare XXXXX, anul fabricației 2011, vin cod XXXXX, cu valoarea de 192 967,00 lei și încăperea ne locativă (garaj), amplasată în mun. XXXXX, str. XXXXX, nr. box XX, cu numărul cadastral XXXXX, cu suprafața de 47,8, în valoare de 49 557 lei, care aparțin inculpatului Robu Alexandru.

S-a respins solicitarea procurorului privind confiscarea în folosului statului a bunurilor aflate sub sechestru.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Robu Alexandru în anul XX, a înstrăinat activele de capital reprezentate de autoturismul de marca „Chrysler Neon”, anul fabricației 1995, cu numărul de înmatriculare XX, conform facturii INVOICE nr. XX din XX, în valoare de 20 000,00 MDL; autoturismul de marca „Skoda Superb”, anul fabricării 2009, cu numărul de înmatriculare XXXXX, conform contractului de vânzare-cumpărare din 17.07.2014, în valoare de 20 000,00 MDL; și în perioada anului 2016, înstrăinând activul de capital reprezentat de autoturismul de marca „Renault Megane”, anul fabricării 2011, cu numărul de înmatriculare XXXXX, conform contractului de vânzare-cumpărare din 25.10.2016, în valoare de 20 000,00 MDL care a fost procurat cu suma de 15.000,00 MDL, conform contractului de vânzare-cumpărare din 17.06.2014, în cuantum de 5 000 MDL, contrar prevederilor art. 226¹⁰ din Codul Fiscal care stabilește că: „diferența pozitivă dintre, pe de o parte, creșterea sau descreșterea valorii proprietății și, pe de altă parte, valorile elementelor expuse la art.226⁶ alin.(4)-(6) constituie venit impozabil estimat. La stabilirea diferenței se va ține cont și de normele care reglementează impozitarea creșterii de capital. Diferența pozitivă dintre venitul impozabil estimat și venitul declarat constituie venit impozabil nedeclarat”, art. 37 alin. (5) din Codul Fiscal, care stabilește că: „în conformitate cu legislația în vigoare pentru perioada fiscală 2014, mărirea creșterii de capital provenită din vânzare, schimb sau din altă formă de înstrăinare (scoatere din uz) a activelor de capital este egală cu excedentul sumei încasate în raport cu baza valorică a acestor active. Baza valorică a activului de capital se determină în conformitate cu prevederile Codului Fiscal și a Regulamentului cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit al persoanelor fizice care nu practică activitate de întreprinzător, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 77 din 30 ianuarie 2008”, pct. 36 din Regulamentul cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferent impozitului pe venit al persoanelor fizice care nu practică activitatea de întreprinzător, în conformitate cu legislația în vigoare pentru perioada fiscală 2014 și 2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 77 din 30 ianuarie 2008, care stabilește că: „baza valorică a activului de capital este suma achitată de contribuabil pentru procurarea lui sau suma cheltuielilor suportate de contribuabil pentru crearea acestui activ de capital”, pct. 40 din același Regulament care stabilește că: „baza valorică, a activelor de capital dobândite în proprietatea contribuabilului după 1 ianuarie 1998 se determină în baza documentelor ce atestă trecerea dreptului de proprietate în conformitate cu legislația în vigoare (contractul de vânzare-cumpărare, factura de expediție, factura fiscală, precum și alte documente care atestă trecerea dreptului de proprietate)”, a obținut un venit impozabil pentru perioada anului 2014 de 20 000,00 MDL, iar pentru perioada anului 2016 de 2 500,00 MDL.

Tot el, în perioada anilor XXXXX, utilizând cardurile bancare eliberate în alte state, prin intermediul băncii rezidente din Republica Moldova – BC „EuroCreditBank” SA, a ridicat în numerar mijloace bănești în sumă totală de 7 789 719,57 MDL, după cum urmează: în perioada 2012 suma de 2 460 321,80 MDL; în

perioada 2013 suma de 2 302 000,00 MDL; în perioada 2014 suma de 1 651 137,47 MDL; în perioada 2015 suma de 899 139,30 MDL; în perioada 2016 suma de 477 121,00 MDL, sursa de proveniență a căroră nu a fost posibil de identificat.

Tot el, la XXXXX, de la BC „Eximbank” a contractat un împrumut în sumă de 124 761,48 MDL, mijloace bănești eliberate în numerar în aceeași zi în sumă de 123 894,22 MDL (suma de 867,26 MDL, a fost reținută sub forma de comision pentru eliberarea numerarului).

Tot el, în perioada fiscală XXXXX, a obținut în proprietate încăperea ne locativă garajul situat în mun. Chișinău, str. XXXXX nr. XX, box. XX cu nr. cadastral XXXXX, valoarea bunului estimat fiind de 49 557,00 MDL.

Tot el, în perioada fiscală XXXXX, prin sistemul de plăți rapide „Western Union” a expediat mijloace financiare peste hotarele țării, inclusiv: pentru anul 2012 în suma de 999 EUR și 3 952 USD - echivalentul a 64 003,16 MDL, pentru anul XX în suma de 3000 USD - echivalentul a 39 219,90 MDL. Pentru efectuarea transferurilor din anul 2013 a fost perceput comision bancar în sumă totală de 150,00 USD echivalentul a 1 961,00 MDL conform cursului oficial stabilit de BNM la ziua transferării.

Tot el, pentru perioada fiscală a anului 2012, a achitat: obligațiuni față de buget în sumă totală de 1690 MDL (1 440,00 MDL - Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova și 250,00 MDL - sancțiuni și amenzi administrative), pentru perioada fiscală a anului 2013 în suma totală de 3 148,51 MDL (2 958,40 MDL - Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova, 50 MDL - amenzi aplicate de INP, 140,11 MDL - impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice), pentru perioada fiscală a anului 2014 în suma totală de 1 640 MDL (1 440,00 MDL - Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova și 200,00 MDL - amenzi aplicate de INP), pentru perioada fiscală a anului 2015 în suma totală de 2 480 MDL (2 160,00 MDL - Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova, 300,00 MDL - Amenzi aplicate de INP și 20,00 - Taxa de stat), pentru perioada fiscală a anului 2016 în suma de 3 037,00 MDL - Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova.

Tot el, în perioada fiscală a anului XX, a efectuat procurări pe facturi fiscale în sumă de 1 165,18 MDL.

Robu Alexandru, fiind conștient că în perioada anilor XXXXX, a realizat venituri impozabile în sensul art. 14 alin. (1) lit. b) din Codul fiscal, „...venitul din orice surse aflate în Republica Moldova, inclusiv facilitățile acordate de angajator, precum și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea în Republica Moldova, cu excepția deducerilor și scutirilor la care au dreptul, obținut de persoanele fizice rezidente cetățeni ai Republicii Moldova care nu desfășoară activitate de întreprinzător”, din care urma să achite impozitul pe venit la bugetul de stat, conform cotei stabilite la art. 15 lit. a) din Codul Fiscal, acționând intenționat, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și dorind în mod

conștient survenirea acestora, acționând în scopul eschivării de la achitarea impozitului pe venit, contrar prevederilor art. 13 alin. (2) din Codul Fiscal, care stabilește că: „subiecții impunerii sînt obligați să declare venitul brut obținut din toate sursele...” și prevederilor art. 8 alin. (2) lit. c) și e), art. 83 alin. (2) și (4) lit. b), art. 87 alin. (1) din Codul Fiscal, care stabilește că: „declarația cu privire la impozitul pe venit se prezintă Serviciului Fiscal de Stat către data de 30 aprilie a anului următor anului fiscal de gestiune”, s-a eschivat de la prezentarea declarației cu privire la impozitul pe venit și plata impozitului pe venit aferent: anului XX în sumă de 438 182,12 MDL; anului XX în sumă de 409 414,20 MDL; anului XX în sumă de 295 645,82 MDL; anului XX în sumă de 155 949,47 MDL; anului XX în sumă de 80 436 18 MDL, în total 1 379 627,79 lei, ceea ce constituie proporții deosebit de mari.

Acțiunile lui Robu Alexandru au fost încadrate în baza art. 244¹ alin. (2) Cod penal, adică, *evaziunea fiscală a persoanelor fizice care nu practică activitate de întreprinzător prin eschivarea de la prezentarea declarației cu privire la impozitul pe venit, acțiune care a condus la neachitarea impozitului în proporții deosebit de mari.*

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu cereri de apel de către:

- *reprezentantul Serviciul Fiscal de Stat*, care a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care a dispune încasarea în beneficiul statului de la Robu Alexandru a sumei totale în mărime de 3 607 919,64 lei.

- *avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului*, care a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care a respinge acțiunea civilă înaintată de către Serviciul Fiscal de Stat către Robu Alexandru privind încasarea sumei de 1 379 627,79 lei.

3.1. În motivarea cerințelor reprezentantul Serviciul Fiscal de Stat a invocat următoarele aspecte:

- prima instanță nu a ținut cont de prevederile ordonanței Procuraturii mun. Chișinău, Oficiul Ciocana din 18.09.2019 de recunoaștere a Serviciului Fiscal de Stat în calitate de parte civilă”, în cauza penală XXXXX, prin care s-a dispus de a recunoaște Serviciul Fiscal de Stat, în calitate de parte civilă pe suma de 3 607 919 lei;

- consideră că este în drept să solicite încasarea sumei totale în mărime de 3 607 919,64 lei, calculată în temeiul Deciziei Serviciului Fiscal de Stat nr. XX din XX „asupra cazului de încălcare fiscală de către Robu Alexandru XXXXX”.

3.2. În motivarea cerințelor sale avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului a invocat că:

- inculpatul nu a desfășurat activitate de întreprinzător, servicii profesionale, nu a practicat activitate profesională în sectorul justiției pe parcursul perioadei fiscale XX și se consideră nerezident a Republicii Moldova, deoarece nu întrunește condițiile prevăzute la art. 5, pct. 5 din Codul Fiscal și de fapt locuiește din XX în XX, unde este stabilit cu domiciliul.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2021, apelurile au fost respinse ca nefondate, menținând hotărârea atacată fără modificări.

4.1 În motivarea soluției, instanța de apel a stabilit că, prima instanță cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile date în ședința de judecată și probele administrate, a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului Robu Alexandru încadrarea juridică corespunzătoare, și anume art. 244¹ alin. (2) Cod penal – *evaziunea fiscală a persoanelor fizice care nu practică activitate de întreprinzător prin eschivarea de la prezentarea declarației cu privire la impozitul pe venit, acțiune care a condus la neachitarea impozitului în proporții deosebit de mari.*

Instanța de apel a reținut că, obiectul juridic special al infracțiunii incriminate inculpatului Robu Alexandru, îl constituie relațiile sociale cu privire la formarea bugetului public național pe calea îndeplinirii de persoanele fizice contribuabile care nu practică activitatea de întreprinzător a obligațiilor fiscale. Contribuabil, subiect al impunerii este persoană care, conform legislației fiscale, este obligată să calculeze și/sau să achite la buget orice impozite și taxe, penalitățile și amenzile respective; persoană care, conform legislației fiscale, este obligată să rețină sau să perceapă de la altă persoană și să achite la buget plățile indicate. Obiectul material al infracțiunii analizate îl reprezintă declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit.

La caz, inculpatul Robu Alexandru având obligația de a depune declarația cu privire la impozitul pe venit, a neglijat norma legală și s-a eschivat de la depunerea acesteia.

Realizarea laturii obiective a infracțiunii rezultă din declarațiile martorului Aliona Bihovscaia, care a comunicat că, de către ea personal au fost examinate rezultatele controlului total efectuat de către reprezentanții direcției persoanei fizice pentru perioadele fiscale a anului XX, la persoana fizică - Robu Alexandru. Ceea ce ține de încălcările constatate de reprezentanții direcției persoanei fizice care a provocat eschivarea de la plata impozitului pe venit, au fost următoarele: 1) Încălcarea generală: nedeclararea venitului obținut de la înstrăinarea activelor de capital, anume autoturismelor în suma de 25 mii de lei. 2) A fost stabilită în baza informației parvenite de la organul competent privind retragerea mijloacelor financiare, adică numerarului de pe cardurile deschise în străinătate, dar utilizate în RM prin intermediul BC „EuroCreditBank”; valoarea numerarului ridicat de către persoana fizică menționată pentru toată perioada menționată s-a constatat - 7.789.720 lei, iar proveniența mijloacelor bănești, sursa și alte argumente ce țin de numerarul retras de către persoana fizică nu au fost prezentate. Respectiv, după obținerea informației privind cetățeniei și rezidența lui Robu Alexandru în alte țări, dar lipsa cărorva venituri declarate, suma mijloacelor bănești retrase a fost considerată ca venitul obținut de persoana fizică pe teritoriul RM. Luând în considerare drepturile contribuabililor la scutirea personală și scutirea persoanelor întreținute a fost determinat impozitul de venit aferent

perioadelor XX nedeclarat de către persoana fizică. Astfel, suma totală a impozitului pe venit este de 1.379.627,79 lei. În cadrul controlului se verifică obligatoriu dacă persoana este radiată ori nu din Registru, astfel, persoana fizica Robu Alexandru a fost verificată. Deci, Robu Alexandru are viza de domiciliu permanentă în mun. XX, bd. XX, este rezident al RM; prin procesul-verbal de constatare a infracțiunii din 21.02.2019 și prin documentele expediate de Serviciul Fiscal de Stat, anexă la procesul-verbal de constatare a infracțiunii.

Cu referire la argumentul inculpatului Robu Alexandru precum că, din anul XX locuiește permanent pe teritoriul XX, fiind rezident al acestei țări, iar în Republica Moldova vine doar în vacanță, menționând că nu este rezident al Republicii Moldova și nu a depus declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit, fiindcă acolo deține o afacere, urmează a fi apreciat critic, or, în cadrul cercetării judecătorești s-a constatat că, inculpatul Robu Alexandru a fost rezident al Republicii Moldova în perioada anilor XX, deoarece are domiciliu permanent în Republica Moldova, stabilit în mun. XX, bd. XX, ap. XX din XX și, în perioada anilor XXXXX, s-a aflat cel puțin 183 de zile pe parcursul anului fiscal. Mai mult, potrivit răspunsurilor recepționate din partea Ucrainei și a Republicii Cehă, inculpatul nu a obținut careva venituri și nu a depus declarații privind venitul obținut în aceste state. Astfel, în urma controlului fiscal, s-a constatat că, inculpatul Robu Alexandru s-a eschivat de la prezentarea declarației cu privire la impozitul pe venit și plata impozitului pe venit aferent, după cum urmează: anul 2012 în sumă de 438 182,12 MDL; anul 2013 în sumă de 409 414,20 MDL; anul 2014 în sumă de 295 645,82 MDL; anul 2015 în sumă de 155 949,47 MDL; anul 2016 în sumă de 80 436 18 MDL, în total 1 379 627,79 lei. Prin urmare, se atestă neachitarea impozitului pe venit, a cărui sumă depășește 2500 unități convenționale, ceea ce constituie proporții deosebit de mari.

Instanța de apel a reținut că, inculpatul Robu Alexandru întrunește calitatea de subiect al infracțiunii specificate la art. 244¹ alin. (2) Cod penal. În concluzie, a constatat că, în acțiunile inculpatului Robu Alexandru, au fost întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 244¹ alin. (2) Cod penal.

Instanța de apel a mai reținut că, legalitatea și temeinicia sentinței Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani din 28 decembrie 2020, a fost contestată cu apel de către reprezentantul părții civile Serviciul Fiscal de Stat și de avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului în latura civilă, în acest sens solicitându-se încasarea în beneficiul statului de la Robu Alexandru a sumei totale în mărime de 3 607 919,64 lei, iar partea apărării, solicitând respingerea acțiunii civile înaintată de către Serviciul Fiscal de Stat către Robu Alexandru privind încasarea sumei de 1 379 627,79 lei.

În limitele judecării apelurilor, instanța de apel a reținut că, potrivit art. 225 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea acțiunii civile în procesul penal, indiferent de valoarea acțiunii, se efectuează de către instanța de competența căreia este cauza penală.

Din materialele cauzei penale, instanța de apel a constatat că, reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat a înaintat o acțiune civilă, prin care a solicitat încasarea de la inculpatul Robu Alexandru în beneficiul Statului a sumei de 3 607 919, 64 lei; (f.d. 136-140, vol. I).

Suma de 3 607 919, 64 lei este constituită din: plăți de bază la impozite în sumă totală de 1 379 627,79 lei, majorări de întârziere (penalități) ce constituie – 843 664, 06 lei și amenzi în sumă de 1 384 627,79 lei.

În acest sens, ținând cont nemijlocit de obiectul infracțiunii, și anume, neachitarea impozitului pe venit, care constituie suma de 1 379 627,79 lei, instanța de apel a apreciat ca întemeiată soluția pronunțată de către prima instanță la acest capitol și anume de a admite parțial acțiunea civilă și de a încasa din contul inculpatului Robu Alexandru în folosul Statului a sumei de 1 379 627,79 lei.

Or, argumentele invocate de reprezentantul părții civile Serviciul Fiscal de Stat, potrivit cărora, prima instanță nu a ținut cont de prevederile ordonanței Procuraturii mun. Chișinău, Oficiul Ciocana din 18.09.2019 de recunoaștere a Serviciului Fiscal de Stat în calitate de parte civilă”, în cauza penală XXXXX, prin care s-a dispus de a recunoaște Serviciul Fiscal de Stat, în calitate de parte civilă pe suma de 3 607 919 lei, nu pot fi reținute ca fiind întemeiate, deoarece obiectul nemijlocit al infracțiunii îl constituie neachitarea impozitului pe venit, care la caz, constituie suma de 1 379 627,79 lei.

Totodată, instanța de apel a apreciat critic și argumentele invocate de avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului precum că, inculpatul nu a desfășurat activitate de întreprinzător, servicii profesionale, nu a practicat activitate profesională în sectorul justiției pe parcursul perioadei fiscale XXXXX și se consideră nerezident a Republicii Moldova, deoarece nu întrunește condițiile prevăzute la art. 5, pct. 5 din Codul Fiscal și de fapt locuiește din XXX în XXXXX, or, după cum a fost reiterat supra, în cadrul cercetării judecătorești s-a constatat că, inculpatul Robu Alexandru a fost rezident al Republicii Moldova în perioada anilor XXXXX, deoarece are domiciliu permanent în Republica Moldova, stabilit în mun. XXXXX, bd. XXXXX, ap. XX din 13.01.2000 și, în perioada anilor XXXXX, s-a aflat cel puțin 183 de zile pe parcursul anului fiscal.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recursuri ordinare de către:

- *avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului Robu Alexandru*, prin care invocând incidența pct. 6) și 10) a dispozițiilor alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea parțială a deciziei în partea acțiunii civile, emiterea unei decizii prin care să fie respinsă acțiunea civilă înaintată de către SFS către Robu Alexandru;

- *directorul adjunct al Serviciului Fiscal de Stat, Gheorghe Radu*, prin care invocând ca temei pentru recurs prevederile art. 427 alin.(1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, a solicitat casarea parțială a sentinței și deciziei, cu emierea unei noi hotărâri privind încasarea din contul lui Robu Alexandru în contul statului a sumei totale de 3 607 919, 64 lei.

5.1 În susținerea recursului declarat avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului invocă că:

- Robu Alexandru nu a desfășurat activitate de întreprinzător, servicii profesionale, nu a practicat activitate profesională în sectorul justiției pe parcursul perioadei fiscale XXX, și se consideră nerezident a Republicii Moldova, deoarece nu întrunește condițiile prevăzute la art.5 pct.5 Cod Fiscal;

- în drept, și de fapt locuiește din XX în XX unde este stabilit cu domiciliul acest fapt îl confirmă actul de proprietate eliberat la 24.01.2014 pe bunul imobil situat pe adresa Regiunea XXXXX, rn. XXXXX, satul XXXXX, str. XXXXX ap. XXXXX, cartela de luare la evidență a persoanei fizice plătitor de impozite din 04.10.2012, certificat de primire și înregistrare eliberat de secția de anchetă al Direcției Generale MAI reg. xx privind sustragerea actelor persoanei Robu Alexandru la data de 20.07.2015;

- Robu Alexandru la data de 17.11.2017 a prezentat un șir de acte prin care confirmă ca nu este rezident al Republicii Moldova, declarând că este cu viza de reședință la părinții săi pe adresa mun. XXX, bd. XXXXX, însă de fapt domiciliul este în afara țării, mai mult ca atât se află mai puțin de 183 zile pe teritoriul Republicii Moldova în decurs de un an fiscal;

- confirmarea faptului că Robu Alexandru a fost rezident al României, Poloniei și Ungariei au fost anexate copiile pașapoartelor Republicii Moldova deținute în perioada 2012-2016 și stampilele aplicate la trecerea frontierei de stat cu țările menționate;

- prin Hotărârea judecătoreiei Chișinău sediul Râșcani din 12.02.2021 a fost respinsă acțiunea înaintată de către Robu Alexandru împotriva Serviciului Fiscal de Stat prin care s-a solicitat anularea actului de control fiscal nr.5-688778 din 18.10.2018, a hotărârii nr.18 din 23.10,2018, deciziei nr.321 din 28.11.2018, a hotărârii nr.21 din 29.11.2018 și actului de sechestru din 29.11.2018.

5.2 În susținerea recursului declarat directorul Serviciului Fiscal de Stat, Gheorghe Radu invocă că:

- potrivit deciziei SFS nr. 321 din 28.11.2018, au fost calculate obligații fiscale lui Robu Alexandru în sumă totală de 3 607 919, 64 lei;

- persoana fizică Robu Alexandru în perioada anului 2014 a obținut un venit de la înstrăinarea activelor de capital în sumă de 40 000 lei, iar suma impozabilă constituie 20 000 lei și în perioada anului 2016 a obținut un venit de la înstrăinarea activului de capital în sumă de 5000 lei, iar suma impozabilă constituie 2500 lei;

- conform informațiilor prezentate de Centru Național Anticorupție prin scrisoarea nr.13/10-1927 din 03.04.2017, a fost constatat că în perioada fiscală 2012-2016, persoana fizică Robu Alexandru, utilizând cardurile eliberate în alte state, prin intermediul băncii rezidente din Republica Moldova BC „Euro-Credit Bank” SA, a ridicat în numerar mijloace bănești în sumă totală de 7 789 719, 57 lei, sursa de proveniență a cărora nu a fost posibil de identificat;

- la întocmirea și pronunțarea sentinței, instanța de judecată eronat și subiectiv nu a ținut cont de prevederile ordonanței Procuraturii mun. Chișinău, oficiul Ciocana din 18.09.2019 de recunoaștere a Serviciului Fiscal de Stat în calitate de parte civilă pe suma de 3 607 919 lei.

6. Referință privind opinia sa asupra recursului ordinar declarat a fost depusă de către procuror, care solicită dispunerea inadmisibilității recursului ordinar declarat de către avocatul Potereanu Dina, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia că, recursul declarat de către directorul Serviciului Fiscal de Stat, Gheorghe Radu urmează a fi respins, ca inadmisibil, iar recursul ordinar declarat de către avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului Robu Alexandru, urmează a fi admis din următoarele considerente.

7.1. Referitor la recursul declarat de către directorul Serviciului Fiscal de Stat, Gheorghe Radu.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel. Însă, conform art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Conform art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

Sub acest aspect se atestă că, potrivit materialelor dosarului, dispozitivul deciziei adoptate de către instanța de apel a fost pronunțat la data **08 noiembrie 2021, în lipsa reprezentantului Serviciului Fiscal de Stat, Andrian Spînu, dar în prezența procurorului, inculpatului Robu Alexandru și a avocatului Potereanu Dina, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel și dispozitivul deciziei adoptate (f.d. 153-155, 157, vol. II). Tot din procesul-verbal al ședinței instanței de apel se constată că după pronunțarea dispozitivului deciziei, participanții la proces au fost înștiințați despre ziua și ora pronunțării integrale a deciziei motivate și anume pentru data de **29 decembrie 2021, ora 14:00.****

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 29 decembrie 2021, ora 14:00 (f.d.156, vol. II) se constată că, la data stabilită, în prezența procurorului a fost pronunțată decizia motivată.

Deci, decizia atacată a fost pronunțată în condițiile legii la **29 decembrie 2021**, în lipsa inculpatului, avocatului acestuia și reprezentantului Serviciului Fiscal de Stat, Andrian Spînu, iar potrivit scrisorii din 26 iunie 2022, acestora le-a fost expediată copia deciziei motivate (f.d. 176, vol. 2).

În continuare, Colegiul penal lărgit menționează că, la data de **05 aprilie 2022**, directorul Serviciului Fiscal de Stat, Gheorghe Radu, a depus prin intermediul oficiului poștal recurs, care a fost înregistrat în cadrul Secției de documentare procesuală a

cauzelor penale a Curții Supreme de Justiție, cu nr. de intrare 1468, recurs ordinar împotriva deciziei instanței de apel adoptate la caz.

Alte informații cu privire la data depunerii recursului respectiv în instanța de recurs nu există nici în dosar și nici în recursul nominalizat.

Așadar, în cauza deferită judecării Colegiul penal lărgit specifică faptul că, pentru recurent termenul de atac prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală, se calculează începând cu data de **30 decembrie 2021**, adică a doua zi după pronunțarea deciziei motivate, ținând cont de dispozițiile art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală și expiră la sfârșitul zilei de **28 ianuarie 2022**.

Respectiv, recursul ordinar declarat de către directorul Serviciului Fiscal de Stat, Gheorghe Radu, **la 05 aprilie 2022**, nu se încadrează în termenul limită prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală.

Instanța de recurs remarcă că, reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Spînu Andrian nu s-a prezentat în ședințele de judecată în instanța de apel, chiar dacă a fost citat legal, în mod repetat, astfel, instanța de apel a considerat posibil examinarea cauzei în lipsa acestuia în temeiul art. 412 alin.(5) Cod de procedură penală.

Prin urmare, Colegiul relevă că, odată ce a depus cerere de apel, reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat în mod rezonabil avea obligația și responsabilitatea de a urmări mersul judecării cauzei, și recepționării înștiințărilor de a se prezenta la examinarea cauzei în instanța de apel, or calea de atac - apelul, a fost realizată de însuși reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat.

La acest capitol este de menționat că art. 422 Cod de procedură penală, nu prevede repunerea în termen a recursului ordinar, nici o altă procedură legală de a calcula termenul de recurs decât de la data pronunțării deciziei motivate.

Totodată, Colegiul menționează, că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut și are un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Mai mult, Colegiul penal lărgit notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

Prin urmare, odată ce recursul ordinar declarat de către directorul Serviciului Fiscal de Stat, Gheorghe Radu este declarat peste termen, acesta urmează a fi respins ca inadmisibil.

7.2. Referitor la recursul ordinar declarat de către avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului Robu Alexandru.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Din textul recursului rezultă că recurentul critică decizia în partea acțiunii civile, indicând că instanța de apel a pronunțat o decizie nemotivată în acest sens, ceea ce denotă prezența temeiului pentru recurs prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Astfel, Colegiul penal lărgit reamintește că declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor ce a fost declarat.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal ori civil au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.*

La chestiunile de fapt se atribuie următoarele aspecte: *dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală.*

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel potrivit art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Deci, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urma să se expună motivat în partea admiterii acțiunii civile, or, pronunțând o hotărâre prin care a admis parțial acțiunea civilă și a dispus încasarea din contul inculpatului Robu Alexandru în contul statului suma de 1 379 627,79 lei, nu a motivat soluția în acest sens.

Potrivit materialelor cauzei, reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat a înaintat acțiune civilă în prezentul proces penal, solicitând încasarea de la inculpatul Robu Alexandru în contul statului a sumei de 3 607 919, 64 lei (f.d.139 -140, vol.I).

Potrivit sentinței, acțiunea civilă înaintată de reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat a fost admisă parțial și s-a încasat din contul inculpatului Robu Alexandru în contul statului a sumei de 1 379 627, 79 lei.

Sentința a fost contestată cu apel și de către avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului Robu Alexandru.

La rândul său, instanța de apel fiind investită cu judecarea cauzei, a respins apelurile ca nefondate și a menținut sentința primei instanțe, fără modificări.

Colegiul penal lărgit atestă că, reiterând prevederile Legii procesual penale și civile și operând cu noțiuni generale, instanța de apel în decizie nu și-a motivat soluția cu privire la cuantumului prejudiciului încasat de la inculpatul Robu Alexandru în contul statului.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că *ținând cont nemijlocit de obiectul infracțiunii și anume neachitarea impozitului pe venit, care constituie suma de 1 379 627, 79 lei, instanța de apel apreciază ca întemeiată soluția pronunțată de către prima instanță la acest capitol și anume de a admite parțial acțiunea civilă și de a încasa din contul inculpatului Robu Alexandru în folosul statului a sumei de 1 379 627,79 lei, motivare pe care Colegiul penal lărgit o consideră insuficientă, în termeni vagi.*

Colegiul notează că, hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

Motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel.

La același segment, Colegiul penal lărgit amintește că, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, în primul rând, rolul instanțelor judecătorești naționale este să decidă asupra admisibilității probelor, precum și asupra relevanței și ponderii acestora pentru pronunțarea deciziei judecătorești.

Rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. O decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs.

Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției. Prin urmare, dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar și obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. (*§ 30, 31 cauza Fomin vs R. Moldova, decizia din 11 octombrie 2011*).

La caz, Colegiul atestă că, instanța de apel nu a supus examinării alegațiile avocatului Potereanu Dina invocate în cererea de apel, care a invocat că la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani se examinează cererea inculpatului Robu Alexandru privind anularea actelor administrative emise de Serviciul Fiscal de Stat privind încasarea sumei de 3 607 919, 64 lei.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit consideră temeinică critica expusă în recursul avocatului Potereanu Dina precum că instanța de apel a motivat insuficient hotărîrea emisă în partea admiterii acțiunii civile, or, prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 12 februarie 2021, a fost respinsă acțiunea înaintată de către Robu Alexandru împotriva Serviciului Fiscal de Stat, prin care s-a solicitat anularea actului de control fiscal nr.5-688778 din 18.10.2018, hotărîrii nr. 18 din 23.10.2018, deciziei nr. 321 din 28.11.2018, hotărîrii nr. 21 din 29.11.2018 și actului de sechestru din 29.11.2018.

Astfel, instanța de recurs conchide că, odată ce prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 12 februarie 2021, a fost respinsă acțiunea inculpatului Robu Alexandru privind anularea actelor administrative emise de Serviciul Fiscal de Stat privind încasarea sumei de 3 607 919, 64 lei, reiese că s-a încasat de la inculpat suma de 3 607 919, 64 lei.

Prin urmare, instanța de apel a menținut sentința primei instanțe prin care din contul inculpatului Robu Alexandru în contul statului s-a încasat suma de 1 379 627, 79 lei, fără a realiza că prin actele emise se dublează suma încasată de la inculpat.

Colegiul atestă că, instanța de apel nu a cercetat, verificat și apreciat probele scrise, prezentate de partea apărării, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete de fapt și drept invocate, neindicând motivele pentru care a respins dovezile și argumentele părții apărării în sensul dat, reducîndu-se la fraze de ordin general precum că: *„,,instanța de apel apreciază critic argumentele invocate de avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului Robu Alexandru,,”*.

Circumstanțele expuse atestă că, instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile prescrise de lege, fapt ce a afectat soluția instanței, prin urmare temeiurile invocate de avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului Robu Alexandru, găsindu-și confirmarea.

Astfel, Colegiul penal conchide că la caz sunt incidente temeiurile pentru recurs prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, ceea ce duce la casarea parțială a deciziei instanței de apel în latura civilă, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către aceeași instanță, în alt complet de judecată, deoarece erorile comise de către instanța de apel, nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul cuvenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii

procesual-penale și ținând cont de motivele casării deciziei atacate și practica CEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

8. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 1), 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Respinge ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de către directorul adjunct al Serviciului Fiscal de Stat, Gheorghe Radu.

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Potereanu Dina în numele inculpatului Robu Alexandru, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2021, în cauza penală în privința lui *Robu Alexandru* XXXXX, în partea laturii civile și dispune rejudecarea cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, dispozițiile hotărârii atacate, se mențin.

Decizia în partea dispusă rejudecării nu se supune căilor de atac, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **25 august 2022**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion